Representantskapsmøte 2026

SAK 6 Uttalelser

U1

Slutt på det statlige ansvarslotteriet

Retten til et verdig liv, god helsehjelp og et trygt oppvekstmiljø skal aldri avhenge av postnummeret der du bor. I dag svikter staten sitt ansvar for innbyggere med de mest omfattende og sammensatte hjelpebehovene. Gjennom høye innslagspunkter og udekkede egenandeler i toppfinansieringsordningen skyves en uforholdsmessig stor økonomisk risiko over på hver enkelt kommune.

I et fylke som Trøndelag, med mange små og mellomstore kommuner, slår dette statlige ansvarslotteriet hardt ut. Når uforutsigbare, lovpålagte helse- og omsorgsutgifter spiser opp det lokale handlingsrommet, tvinges kommunene til å kutte i de ikke-lovpålagte tjenestene. Det rammer laget rundt eleven i skolen, helsestasjonene og det forebyggende barne- og ungdomsarbeidet. Som Fellesskoleutvalget (NOU 2026: 10) dokumenterer, får det alvorlige menneskelige og samfunnsøkonomiske følger når fellesskolens forebyggende kraft svekkes: Flere unge faller utenfor, og enda flere ender med å trenge tunge, livslange omsorgstjenester i voksen alder.

Samtidig står mange trønderske kommuner i en akutt rekrutteringskrise. Små kommuner har verken økonomisk ryggdekning eller store nok fagmiljøer til å rekruttere og beholde spesialisert personell som vernepleiere, psykologer og psykiatriske sykepleiere i krevende døgntilbud alene. Når nabokommuner ikke tør å binde seg til faste, interkommunale driftskostnader, tvinges de ut i et privat marked for å kjøpe overprisede enkeltplasser på kort varsel. Dermed tappes fellesskapet for både skattekroner og fagfolk til fordel for kommersielle omsorgskonsern. Krisen forsterkes av at foretaksmodellen og stramme sykehusbudsjetter i Helse Midt-Norge premierer helseforetakene for å definere alvorlig syke pasienter innen rus og psykiatri som «utskrivningsklare» raskest mulig, før kommunene har et forsvarlig tilbud på plass.

Trøndelag SV mener at nasjonalt fellesskap må ta det økonomiske ansvaret for de tyngste løftene, på toppen av en styrket og rettferdig rammeinntekt for kommunene. Vi må erstatte skjemavelde, privat profitt og ansvarsfraskrivelse med tillitsbasert toppfinansiering og et nytt verktøy i velferdspolitikken: langsiktige, statlig-kommunale **Velferdsavtaler**. Slik slukker vi brannene i kommuneøkonomien i dag, samtidig som vi bygger opp den forebyggende kraften som hindrer nytt utenforskap i morgen.

Trøndelag SV, samlet til representantskapsmøte, krever:

- At staten tar en langt større del av regningen for ressurskrevende tjenester. Innslagspunktet må senkes og kompensasjonsgraden økes betydelig, som et tillegg til økte frie inntekter til kommunene.
- At innbyggere med omfattende bistandsbehov som er omfattet av toppfinansieringsordningen før fylte 67 år, utløser full statlig toppfinansiering livet ut, slik at kommunene ikke mister millioner i refusjon på innbyggerens 67-årsdag.
- At dagens tidkrevende krav om minutt- og timeregistrering i refusjonsordningen erstattes av standardiserte kostnadstrinn basert på faglige funksjonsvurderinger og vedtak.
- At det tilbys forpliktende statlig-kommunale «Velferdsavtaler»: Staten må ta den økonomiske grunnrisikoen ved etablering og fast drift av interkommunale boliger og spesialiserte fagmiljøer for pasientgrupper som omfattes av dagens toppfinansieringsordning, i forpliktende samspill med spesialisthelsetjenesten. Avtalene skal utelukkende bygge opp offentlige og ideelle tjenester, slik at kommersielle omsorgskonsern fases ut.
- At tverrfaglig forebygging bygges inn i «Velferdsavtalen» slik at vi stanser nye reiser ut til utenforskap og reduserer risikoen for at mennesker har behov for slike ordninger som toppfinansieringsordningen og velferdsavtaler i fremtiden.

Innsender: Snåsa SV
Sendes til: Landsstyret